

การวิจัยเพื่อพัฒนาชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์
บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ส่งผลต่อ
ความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

5

A DEVELOPED PACKAGE OF CONSTRUCTIVISM BASED ON SUFFICIENCY ECONOMY
PHILOSOPHY AS A FACTOR IN RESPONSIBILITY, LEARNING SUBSTANCE GROUP OF
PROBLEM SOLVING ABILITY AND LEARNING ACHIEVEMENTS SOCIAL STUDIES,
RELIGION AND CULTURE FOR PRATHOM SUKSA 6 STUDENTS

รัตติยา บัวแดง*

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มารศรี กลางประพันธ์**

รองศาสตราจารย์ ดร.สายันต์ บุญใบ***

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล 2) เปรียบเทียบความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน 3) เปรียบเทียบความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกัน เมื่อได้รับการสอนด้วยชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ ศูนย์อำนวยการเครือข่ายตอโขบเหล่าโพดสามัคคี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนนักเรียน 30 คน ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สูง ปานกลาง และต่ำ โดยใช้เทคนิคร้อยละ 33 ในการแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อเป็นตัวแปรจัดประเภท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 10 ชุด 2) แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ 3) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 ข้อ 4) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 60 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติทดสอบที (t-test แบบ Dependent Sample) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณแบบทางเดียว (One – way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียว (One – way ANCOVA)

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

** คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่งผลต่อความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานดัชนีประสิทธิผล ที่ร้อยละ 52.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 2) ความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่เรียนด้วยชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันเมื่อได้เรียนด้วยชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

This study was conducted with the following purposes : 1) to develop Prathom Suksa 6 students' knowledge building package based on the principles of constructivism of sufficiency economy philosophy to meet the standard criteria of an effectiveness Index, 2) to compare the students' responsibilities possessed before and after they learnt through the developed packages, 3) to compare the students' problem solving abilities obtained before and after they learnt through the developed packages, 4) to compare the students' learning achievement obtained before and after they learnt through the developed packages, 5) to compare the students' responsibilities, problem solving abilities, and learning achievements possessed before and after they learnt through the developed packages. The subjects were 30 Prathom Suksa 6 students who were taking the Substance Learning Group on Social Studies, Religion and Culture in second semester of 2013 academic year at Anuban Khoksisuphan School, Tongkob Loophonkor Samakkhi Administration Network Center, Sakon Nakhon Primary Educational Service Area 1. They were obtained by purposive sampling from three classified groups: highly motivated, moderately motivated and lowly motivated. The instruments used included 1) 10 knowledge building package created according to the principles of constructivism of sufficiency economy philosophy, 2) the 30 – item test to measure Prathom Suksa 6 students' responsibilities, 3) the 30 – item test to examine Prathom Suksa 6 students' problem solving ability 4) 60 – item test to examine Prathom Suksa 6 students' leaning achievements . The statistics employed for data analysis were composed of percentage, standard deviation, t – test (Dependent Samples), One – way MANCOVA, and One – way ANCOVA.

The results of the study were found that 1) the knowledge building package based on the principles of constructivism of sufficiency economy philosophy had their effectiveness Index of 52.33 which was higher than the set standard, 2) After Prathom Suksa 6 students had learnt through the developed packages, their responsibilities were significantly higher than those of before at .05 level of significance, their problem solving abilities were significantly higher than those of before at .05 level of significance, and their achievements were significantly higher than those of before at .05 level of significance, 3) After Prathom Suksa 6 students whose degrees of motivation differed had learnt through the developed packages, their responsibilities, problem solving abilities and achievements were significantly higher than those of before at .05 level of significance.

ภูมิหลัง

ปัจจุบันโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแข่งขันทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของสังคมไทยในทุกด้าน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้ทุกคนมีความพร้อมที่จะร่วมกันพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมให้คงไว้ในเอกลักษณ์ไทย และสามารถพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับของสังคมโลกได้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พุทธศักราช 2555 – 2559 รัฐบาลได้กำหนดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม มีความรอบรู้ เท่าทัน มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมความรู้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าว มุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะ และความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2555 : 11-13) ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษต่อการประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 4)

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม จึงเป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก ทั้งนี้โครงสร้างของหลักสูตรได้กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาของ 5 สาระดังนี้ 1) ศาสนา ศีลธรรมจรรยา 2) หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) เศรษฐศาสตร์ 4) ประวัติศาสตร์ และ 5) ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1-2) ดังนั้น ครูจึงมีบทบาทสำคัญในการเลือกค้นหาวัดกรรม วิธีการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับธรรมชาติวิสัยของผู้เรียนและสถานการณ์ของโลกปัจจุบันมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ต้องให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งเน้นให้บุคคลเรียนรู้โดยการสร้างความรู้ด้วยวิธีที่แตกต่างโดยอาศัยประสบการณ์เดิม โครงสร้างของปัญญาที่มีอยู่เดิม ความสนใจและแรงจูงใจภายในเป็นพื้นฐานที่เกิดจากการที่บุคคลเผชิญสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทำให้เกิดการไตร่ตรองความคิด ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างโครงสร้างใหม่ทางปัญญาที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเพื่อให้เกิดทักษะและกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน มีการฝึกให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิดและเรียนรู้แบบร่วมมือกันแก้ปัญหา เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดในมุมมองที่หลากหลาย (สุมาลิ ชัยเจริญ. 2549 : 54)

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชทรงพระราชทานให้คนไทยใช้เป็นหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อมุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้น จำเป็นต้องพัฒนาคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้ และทักษะความสามารถ เพื่อให้เพียงพอทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบ และระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรม

ส่วน “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรม ซื่อสัตย์สุจริต อดทน ขยันหมั่นเพียรอันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และดำรงชีวิตอันจะนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน เพื่อให้เกิดสมดุลในชีวิต ครอบครัว โรงเรียน ประเทศ โดยตั้งสมมุติฐานที่ว่า ทุกสิ่งอันจึง ทุกสิ่งเปลี่ยนแปลง ทั้งปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงมาจากนอกประเทศกับในประเทศ นอกโรงเรียนกับในโรงเรียน นอกครอบครัวกับในครอบครัว แล้วทรงชี้ว่าเมื่อมีการเปลี่ยนแปลง จะมีผลกระทบ 4 ด้านด้วยกัน คือ ด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และทางวัฒนธรรม ผลกระทบทางวัตถุอาจจะหมายถึงทางเศรษฐกิจทางการเงินก็ได้ ส่วนผลกระทบทางสังคม ให้นึกถึงความเข้มแข็งของโรงเรียนของท่าน ที่ไม่มีเด็กติดยาเสพติดเลย หมายถึงโรงเรียนที่มีคุณภาพ สังคมของโรงเรียนเข้มแข็ง หรือพูดถึงครอบครัวครูที่ไม่มีหนี้เลย ก็หมายถึงว่าสังคมครอบครัวเข้มแข็ง ส่วนผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมที่ชัดเจนคือเรื่องความสะอาด ความมีวินัย เช่น การรักษาดินไม้ การปลูกต้นไม้ให้เด็กได้ร่มในโรงเรียน ห้องส้วมสะอาด ขณะที่ผลกระทบทางวัฒนธรรมคือ วัฒนธรรมจากนอกประเทศที่จะเข้ามาทำลายวัฒนธรรมไทย จึงต้องรักษาวัฒนธรรมของเราให้เข้มแข็ง (จูติพร ศิริพันธ์ พันธเสน และคณะ. 2549 : 58 – 59)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1 เป็นอีกเขตพื้นที่การศึกษาที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้นักเรียนนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติตนดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสอดแทรกหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง และปลูกฝังความประหยัด ความมีวินัย และความรับผิดชอบของนักเรียน แต่จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2555 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 44.22 ระดับจังหวัดสกลนครมีคะแนนเฉลี่ย 44.48 ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 มีคะแนนเฉลี่ย 41.07 ระดับศูนย์อำนวยการเครือข่ายตอโขบเหล่าโพคสามัคคี มีคะแนนเฉลี่ย 42.33 และระดับโรงเรียนนั้นโรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ มีคะแนนเฉลี่ย 41.74 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. 2556 : 55 – 56) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่สำนักงานทดสอบระดับชาติได้กำหนดไว้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนขาดทักษะความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ และที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือขาดความรับผิดชอบความร่วมมือกันในกลุ่มขณะเรียน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2 (พ.ศ. 2549–2553) สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (2551 : 2–3) ว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์ ระดับพอใช้ (1.86) ซึ่งมีความต่ำกว่าระดับดี และได้ให้ข้อเสนอแนะแก่โรงเรียน ควรได้รับการพัฒนาในเรื่องทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ด้วยการส่งเสริมความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งหากนักเรียนได้รับการพัฒนาการคิดในด้านต่างๆ และ จะทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณธรรมความรับผิดชอบ ที่จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกทางหนึ่ง

สภาพปัญหาและสาเหตุดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามที่จะหาวัตกรรมและกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนที่แปลกใหม่ ใฝ่ใจมากระตุ้นและเร่งเร้าให้ผู้เรียนนำศักยภาพแห่งตนออกมาหล่อหลอมรวมร่วมกันในการแสวงหาองค์ความรู้จากการเรียนรู้ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมสูงขึ้น ซึ่งจากการศึกษา ชุติสร้างความรู้ (สุมาลี ชัยเจริญ. 2555 : 252) ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษา ที่ผลิตขึ้นอย่างเป็นระบบที่ช่วยเอื้อให้ผู้เรียนจัดรูปแบบของความรู้ความเข้าใจ

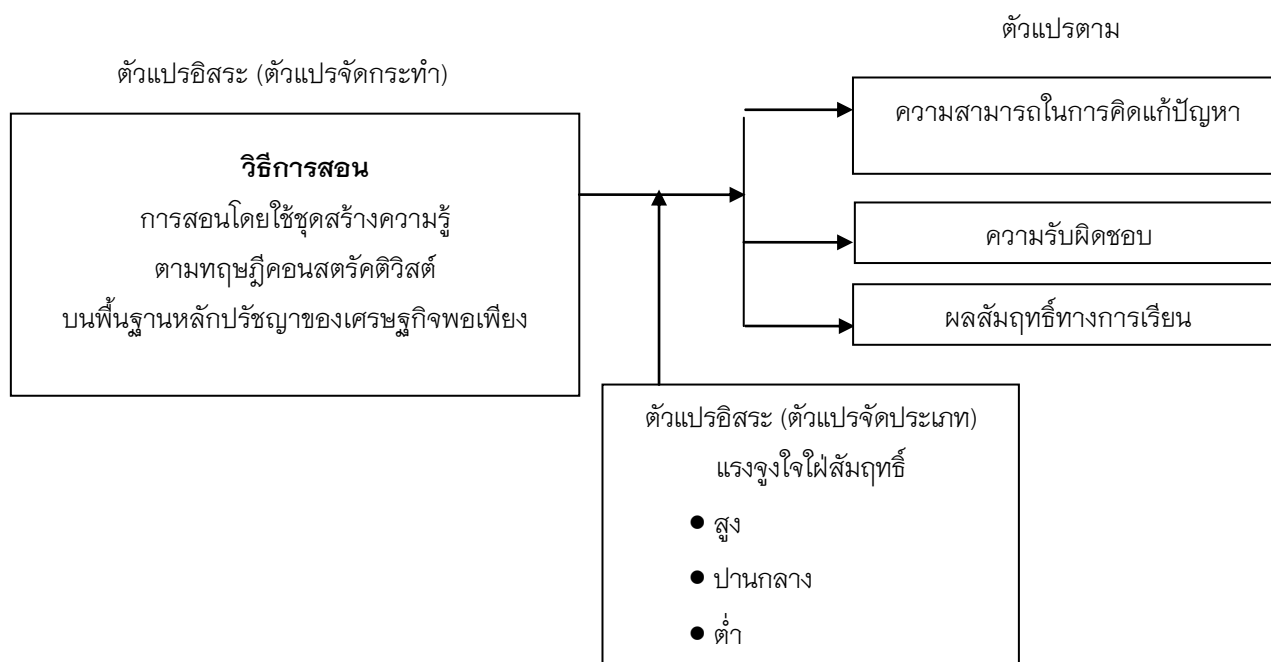
หรือกระบวนการคิด (Cognitive Process) ของผู้เรียนและสามารถประสานร่วมกับหลักการตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ มาใช้เป็นพื้นฐานในการออกแบบ โดยการนำสื่อประเภทต่างๆ ที่เป็นสื่อพื้นฐาน เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ มัลติมีเดีย อุปกรณ์ในการทดลอง ฯลฯ มารวบรวมไว้เพื่อให้สามารถใช้งานร่วมกันได้ในลักษณะการผสมผสานกันอย่างเป็นระบบ โดยนำทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์มาออกแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้คิดและสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตนเอง ที่ประยุกต์จากหลักการทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ โดยนำหลักการและทฤษฎี Cognitive Constructivism และ Social Constructivism มาเป็นหลักการพื้นฐานในการออกแบบ เป็นสื่อที่ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีคุณค่าและประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ช่วยแก้ปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคล และส่งเสริมการศึกษาเป็นรายบุคคล ลดปัญหาการขาดแคลนครู ช่วยลดเวลาการสอน ของครู เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภัทรชลิพร สุขทอง. 2554 : 98 – 99 ; อุไรวรรณ พันสนธิ. 2555 : 95) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ชุดสร้างความรู้ว่านักเรียนที่ได้เรียนโดยใช้ชุดสร้างความรู้ ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดอย่างมีเหตุผลเชิงวิเคราะห์ พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเกิดความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้

ดังนั้นเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ เหตุผลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม งานในหน้าที่ดังกล่าวแล้วจึงเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ดี และน่าสนใจ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนตระหนักถึงกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องร่วมมือกันช่วยเหลือกันในการทำงานกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถในการคิดแก้ปัญหา มีความรับผิดชอบและสามารถทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นได้ จนกระทั่งผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง นำความรู้มาใช้ในการพัฒนาตนเอง พัฒนาความคิดสามารถแก้ปัญหาในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของดัชนีประสิทธิผล
2. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (สูง ปานกลาง และต่ำ) เมื่อได้รับการสอนด้วยชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศูนย์อำนวยการเครือข่ายตอโขบเหล่าโพนค้อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 10 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ โรงเรียนบ้านตอโขบ โรงเรียนบ้านนามนประชาสามัคคี โรงเรียนบ้านห้วยแคน โรงเรียนบ้านหนองแซ้โนนมาลา โรงเรียนบ้านนาสินวล โรงเรียนบ้านห้วยทาบวิทยากร โรงเรียนบ้านดงหนองเหียน โรงเรียนบ้านห้วยยาง โรงเรียนบ้านเหล่าโพนค้อเหล่าราษฎร์วิทยา จำนวน 10 ห้องเรียน จำนวนนักเรียนทั้งหมด 289 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนอนุบาลโคกศรีสุพรรณ ศูนย์อำนวยการเครือข่ายตอโขบเหล่าโพนค้อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวนนักเรียน 30 คน เนื่องจาก กลุ่มประชากรมีความเป็นเอกพันธ์คล้ายคลึงกันคือ

2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใช้หลักสูตรเดียวกัน คือ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนประถมศึกษา ในศูนย์อำนวยการเครือข่ายตอโขบเหล่าโพนค้อสามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ซึ่งอยู่ภายใต้นโยบายเดียวกัน

2.3 ผลการประเมินระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ใกล้เคียงกัน

2.4 ทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัดการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เดียวกัน

2.5 ทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์การประเมินตามมาตรฐานและตัวชี้วัด การประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาภายใต้เขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน

2.6 ครูที่ทำการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ผ่านการอบรมหลักสูตรเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับ 4.27 คือ เหมาะสมมาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

2.1 แบบวัดความรับผิดชอบของนักเรียน มี 2 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 แบบทดสอบวัดความรับผิดชอบ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อซึ่งมีค่าความยาก รายข้อ (p) มีค่าตั้งแต่ .43 ถึง .75 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) มีค่าตั้งแต่ .30 ถึง .65 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .82

ชุดที่ 2 แบบสังเกตพฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียน ที่ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ให้มีความชัดเจนเหมาะสม

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .24 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .20 ถึง .76 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .86

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ซึ่งมีค่าความยากรายข้อ (p) ตั้งแต่ .21 ถึง .76 และค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) ตั้งแต่ .26 ถึง .78 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .84

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 ใช้เวลาดำเนินการทดลอง ในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งหมด 44 ชั่วโมง โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index : IOC) การหาค่าความยาก (Difficulty : p) หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination : r) ของแบบทดสอบรายข้อ และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดความรับผิดชอบ แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR-20

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ วิเคราะห์ค่า ดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ทดสอบค่าที่ (t – test for Dependent Samples and Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมพหุคูณแบบทางเดียว (One – way MANCOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วมแบบทางเดียว (One – way ANCOVA)

สรุปผลการวิจัย

1. ค่าดัชนีประสิทธิผล (The Effectiveness Index : E.I.) ของ ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีต่อความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าเท่ากับ 0.51, 0.55, 0.51 ตามลำดับ และชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.52 ซึ่งมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานดัชนีประสิทธิผลที่กำหนดไว้
2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรับผิดชอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่างกันเมื่อได้เรียนโดยใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความรับผิดชอบ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การใช้ชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นให้นักเรียนคิดค้นหาปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง แก้ปัญหาต่างๆ ด้วยการประมวลหาความรู้เดิมที่มีอยู่ มาวิเคราะห์ร่วมกัน แล้วรวบรวมเป็นแนวความรู้ใหม่ หรือค้นหาความรู้ใหม่ เพื่อใช้แก้ปัญหาที่พบ ครูต้องให้ความรักความเมตตาต่อนักเรียนอย่างเท่าเทียมกัน ให้ความสำคัญกับการเสนอความคิดเห็นของนักเรียนเสมอ ให้เกิดบรรยากาศของประชาธิปไตยในห้องเรียน และเมื่อครูต้องการพัฒนาความสามารถด้านการคิดแก้ปัญหาในรูปแบบที่เหมาะสม อีกวิธีหนึ่งก็คือ การสอนด้วยวิธีการสอนตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์

1.2 ในระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครูควรให้การเสริมแรงเป็นระยะๆ โดยเฉพาะการเสริมแรงทางบวกแก่กลุ่มที่พฤติกรรมความร่วมมือร่วมใจกันเป็นอย่างดี เช่น ยกย่องชมเชย ให้รางวัล และควรชมเชยผลงานนักเรียนทุกคนและนำเสนอให้บุคคลอื่นที่เป็นบุคคล ภายนอก ได้เห็นผลงานนักเรียน เพื่อเป็นกำลังใจ อีกทั้งช่วยให้นักเรียนเห็นว่าการงานของตนมีค่า และครูคอยให้คำปรึกษาตลอดจนข้อเสนอแนะต่างๆ อยู่เสมอ

1.3 ครูผู้สอนสามารถพิจารณาโจทย์ปัญหา หรือสถานการณ์ปัญหาที่เหมาะสมกับสภาพของนักเรียน สภาพของท้องถิ่น และสภาพแวดล้อมของนักเรียนมาใช้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.4 การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสำคัญต่อความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างยิ่งครูจึงควรหากิจกรรมหรือวิธีการ ที่เสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาตัวแปรตามอื่นๆ เช่น ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณธรรมจริยธรรม ด้านต่างๆ พฤติกรรมการทำงานกลุ่ม เป็นต้น

2.2 ควรนำชุดสร้างความรู้ตามทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์บนพื้นฐานหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปทดลองใช้ใน เนื้อหาอื่น หรือระดับชั้นอื่น

2.3 ควรนำตัวแปรอิสระชนิดจัดประเภท เช่น ตัวแปรพื้นฐานทางครอบครัว ความถนัดทางการเรียน ตัวแปรความวิตกกังวล การคิดแก้ปัญหา เป็นต้น มาศึกษาเพื่อให้ได้องค์ความรู้เพิ่มเติม ในการนำไปใช้วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาระสังคศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- _____. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.
- ฐิติพร ศิริพันธ์พันธ์เสน, ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ และสุวิจรรยา เปี่ยมญาติ. สังเคราะห์องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย, 2549.
- ภัทรชลิพร สุขทอง. ผลของชุดสร้างความรู้ที่พัฒนาตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ เรื่อง การชั่ง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2554.
- สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10. กรุงเทพฯ. 2555
- สุมาลี ชัยเจริญ. ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์. ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น, (เอกสารอัดสำเนา), 2549.
- _____. เทคโนโลยีการศึกษาและการพัฒนาระบบการสอน. ขอนแก่น, 2555.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. รายงานผลการประเมินคุณภาพนักเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2554. สกลนคร, 2555.
- อุไรวรรณ พันสนธิ. การศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของผู้เรียนที่เรียนด้วย ชุดสร้างความรู้เรื่อง พลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2555.

